

Književna poročila.

Dr. Dukanac Ljubomir: Privredno uredjenje federalnih država. (Biblioteka „Politika i društvo“, št. 42/43). Beograd 1940, 79 strani, cena 10 din.

Dr. Ljubomir Dukanac, docent na pravni fakulteti beograjske univerze, je objavil v zadnjih letih razen niza teoretičnih ekonomskih razprav tudi vrsto večjih spisov iz finančne vede (Osnovni problemi pozrevanja, 1938 in Porez na promet, 1938.) Pred kratkim je v založništvu zadruga „Politika in društvo“ izšla njegova knjižica, posvečena sedaj za Jugoslavijo zelo aktualnemu vprašanju o gospodarskem ustroju zveznih držav.

Knjižica se pričinja s kratkim uvodom, kjer razlaga pisec pojem gospodarskega centralizma in federalizma. V zvezi z nameravano preureditvijo jugoslovanskega narodnega gospodarstva pa pripominja, da pri reformiranju gospodarskega ustroja „najčešče se greši u tome pogledu što se na strani traže uzori prema kojima bi trebalo izgraditi sopstvenu zgradu, umesto da prvenstveno upoznamo naše prilike i da težimo da razumemo smisao njihovog razvoja“ (str. 6). „Time“, pravi pisec dalje, „ne mislimo da kažemo da je poznavanje stranih prilika nepotrebno. Naprotiv! Ono je neophodno, ali ne zato da bismo tudje mere bez kritike preuzeli već zato da bismo upoznali uslove od kojih zavisi njihov uspeh kao i posledice koje one izazivaju. Mi ćemo mnogo više naučiti proučavanjem tuđjih grešaka nego uspeha i mi ćemo već vrlo mnogo postići ako uspemo da i sami ne upadnemo u greške koje su učinili drugi“ (str. 6—7). Vendar mislim, da je ne samo negativno znanje tujih napak, ampak tudi pozitivno znanje tujih uspehov in njihovih vzrokov zelo koristno. Zato moramo biti hvaležni piscu te knjižice, da je v njenem glavnem delu precej detajlno orisal, kako je razdeljena gospodarska kompetenca med centralno državno oblastjo in pokrajinskimi oblastmi v vrsti zveznih držav, in sicer v Švici, Nemčiji, Zed. državah Sev. Amerike in Sovjetski uniji.

V zaključnem delu svoje knjižice reasumira pisec rezultate pregleda gospodarskega ustroja gori navedenih držav. Pisec ugotavlja predvsem, da ima vsaka zvezna država svoj posebni gospodarski ustroj, tako da pravzaprav ni mogoče govoriti o kakem tipičnem gospodarskem ustroju zvezne države. V vsaki konkretni državi je nastal njen gospodarski ustroj pod vplivom njenega posebnega političnega in socialnega razvoja. Vendar našteva dalje pisec vrsto momentov, ki povzročajo večji ali manjši gospodarski federalizem ozir. centralizem. Omenja tudi gospodarske funkcije splošnega pomena, ki spadajo skoraj v vseh zveznih državah v kompetenco centralnih organov. To so: pošta, železnice, emisijska banka, določitev splošnih načel, po katerih naj se vrši regulacija gospodarstva. Pri drugih važnih gospodarskih funkcijah pa se nahaja vrhovno nadzorstvo in izdaja splošnih predpisov v rokah centralnih organov, dočim je konkretno izvrševanje teh funkcij po navadi prepuščeno pokrajinskim organom. Takšne so: socialna politika, plovba, izkoriščanje naravnih bogastev, notranja trgovina, ceste in ponekod tudi monopoli. Finance zveznih držav so najčešče urejene na ta način, da so neposredni davki prepuščeni pokrajinskim vladam, posredni pa pridržani centralni vladi. Toda iz tega splošnega pravila so v posameznih državah napravljene zelo pestre izjeme.

Glede piščevega pregleda gospodarskega ustroja posameznih zveznih držav je pripomniti, da je ta pregled razvrščen po državah, ni pa

izpopolnjen z razvrstitvijo po značaju dotičnih narodnih gospodarstev. Ni pokazano namreč, kako se porazdeljujejo kompetence centralnih in pokrajinskih organov pri liberalnem gospodarstvu, pri dirigiranem (uravnavanem) oz. načrtnem gospodarstvu in pri kolektiviziranem gospodarstvu.

Kar se tiče Sovjetske unije, pripominja pisec pravilno, da obstaja njen politični federalizem več na papirju kot dejansko. Tako piše na pr. avtor, da „ne treba imati iluzije o Ustavnom predvidjenom pravu saveznih republika na slobodno istupanje iz Saveza. To je čisto platonski i teoriski propis ali koji ne pretstavlja nikakovo stvarno pravo“ (str. 65). Toda gospodarski federalizem Sovjetske unije jemlje pisec popolnoma resno, dočim je stvarno vse sovjetsko narodno gospodarstvo do zadnjega industrijskega obrata in zadnjega kmetijskega „kolhoza“ prav za prav centralizirano. Centralizirano ne samo z gospodarskim načrtom, enotnim za vso državo (1., 2. in 3. petletka), ampak še bolj preko agentov komunistične stranke, ki stoje na čelu vseh gospodarskih obratov oz. jih nadzorujejo in kontrolirajo, ki pa so vsi sami strogo podrejeni centralni politični organizaciji. Isto velja v precejšnji meri tudi za gospodarski federalizem drugih totalitarnih držav. Tudi tu se preprečujejo eventualne težave za vodstvo celega narodnega gospodarstva po enotnem načrtu, ki lahko nastanejo iz formalnega gospodarskega federalizma, s stvarnim centralizmom, ki se izvaja preko članov edinstvene vodeče in vladajoče stranke. Pisec upošteva premalo ta politični moment ter koncentrira svojo pozornost samo na formalno razdelitev gospodarskih kompetenc. Ta moment pa je včasih odločilen. Kajti tam, kjer zvezna država nima edinstvene vodeče in vladajoče stranke, je formalni gospodarski federalizem obenem tudi stvarni federalizem, pri katerem lahko naleti vodstvo celotnega narodnega gospodarstva po enotnem načrtu na velike težkoče.

Gospodarskega ustroja Jugoslavije se pisec sploh ne dotika. Edino na str. 8. izraža mnenje, da „političko uredjenje naše zemlje, zasnovano Sporazumom od 26. avgusta 1959, nikako ne predstavlja ovakvo ili onakvo privredno uredjenje. Kakva će privredna organizacija najbolje odgovarati našoj državi ne zavisi od njenog političkog već privrednog stanja.“ Vendar je z uredbo o banovini Hrvatski, dne 26. avgusta 1959 in v izdelanem načrtu analogne uredbe o Slovenski banovini že začrtana splošna oblika razdelitve gospodarskih kompetenc centralnih in pokrajinskih organov. S tem je že prejudicirana tudi oblika gospodarskega ustroja države, in sicer v duhu precej širokega gospodarskega federalizma. Vrsta nadaljnjih uredb o prenosu raznih gospodarskih poslov z države na banovino Hrvatsko, izdanih na podlagi in v razvoj uredbe z dne 26. avgusta 1959, pa je določila v glavnih obrisih tudi konkretno razdelitev gospodarskih kompetenc ter s tem konkretno stopnjo gospodarskega federalizma Jugoslavije. Seveda pri tem ni izključena enotna ureditev tudi onih gospodarskih funkcij, ki so prepuščene pokrajinskim organom. Ni še vnaprej določena tudi oblika te enotne ureditve narodnega gospodarstva, t. j. njegovo reformiranje po vzorcu dirigovanega (uravnavanega) korporativnega gospodarstva ali kakega drugega tipa. Toda taka enotna ureditev, kolikor presega kompetenco centralnih organov, zarisano v gori navedenih uredbah, in kolikor ostajajo te uredbe nespremenjene, je možna le po medsebojnem sporazumu med vsemi pokrajinskimi vladami in centralno državno vlado.

Na vsak način je navedena knjižica g. dr. L. Dukanca zelo koristna za vsakega, ki se hoče orientirati o tem, kako se rešujejo vsa ta vprašanja v drugih zveznih državah. **A. Bilimovič.**

Funk Wilhelm: Alte deutsche Rechtsmale. Sinnbilder und Zeugen deutscher Rechtsgeschichte. Angelsachsen-Verlag, Bremen-Berlin, 1940. Str. 230 + slik 142.

Ko smo razpravljali o „Simboličnih pravnih dejanjih in izražanjih med Slovenci“ (Sl. Pr. 1958, št.9, 10), ni bilo prilike, razglablјati o stvarih iz trde snovi, kamna, zemlje, lesa, ki predstavljajo ali pojasnjujejo gotovo pravno zamisel. Pač pa smo se teh posebnih strani pravne simbolike mimogrede dotaknili, ko smo prikazali (Sl. Pr. 1957, str. 190) Puetzfeldovo delo „Deutsche Rechtssymbolik“. Veselilo pa nas je, da se je med Slovenci odsihmal oglasil Jos. Zontar (Mladika, l. 1940) v več člankih, ki se je začel baviti z vprašanji o slovenskih pravnih spomenikih (Rechtsmal) na podlagi vprašalnih pol, razposlanih različnim prosvetnim društvom. Tako se je pri nas sprožilo znanstveno raziskavanje pravne zavesti Slovencev iz davne preteklosti. Dober, nazoren pripomoček, da se to delo nadaljuje in opravi, bo zgoraj naznanjena knjiga. Seveda je pisana in sestavljena — v besedi in slikah — stvarno na pravnozgodovinski podlagi, ozira se pa mimo tega tudi na vprašanja umetniškega in tehničnega značaja, kar njeno prikupljivost le še dviga. Obseg vseh teh pravnih spomenikov bi se smel in moral tikati nemškega naroda v nacionalnem smislu, prehaja pa kar sam po sebi, t. j. brez pojasnil, v širjavo, menda po nekakšnem življenjskem prostoru; sicer ne bi mogel segati po naših gosposvetskih svetinjah ali pa še dalje, po dubrovniških pravnih spomenikih. Poudariti pa moramo, da se je Funk sicer držal strogo objektivne ocene brez pretiravanja in da je na več mestih sam priznal, da stoji pred nerešeno zagonetko. Kakor smo že v oceni Puetzfeldove knjige navedli, srečavamo tudi pri Funku vse polno takih primerov, ki so tudi med Slovenci in še dalje med kajkavskimi Hrvati poznani. Opozoriti moramo, da je Funk v svojih izvajanjih opisal dvoje, troje vrst pravnih spomenikov, ki se jih doslej še nihče ni lotil (n. pr. Memhatsteine, morda od „immunitas“). Za nas je vse to važno, zlasti pa njegove kritične pripombe, ki jih bo treba tudi pri nas preskusiti. N. pr. če za avstrijske kraje trdi, da njihovih sramotni odri ali stebri (Pranger) niso bili samo radi sramotenja postavljeni, ampak da so imeli še druge pomene („rechtlicher Mehrfachsinn“), bo treba to tudi za slovenske „prangerje“ upoštevati in pojasniti. Sploh se ne sme pozabiti, da je slovenski narod na jug pctisnjen in da je imel in ima zato več bujnejših domislekov, ki jih severnejši Nemci niso imeli. Mislimo pri tem zlasti na obilico slovenskih „zrealečih se kazni“ (spiegelnde Strafen), ki jih pa Funk precej mačehovsko obdeluje. V tem pogledu smo že ugotovili Nemcem neznane oblike, a krog istih se utegne še povečati: razne priprave, naprave, orodja, ki se morda še iztaknejo med staro šaro v gradovih, mestnih hišah itd., bodo ključ za rešitev takih vprašanj. Naj samo glavne panoge v Funkovi knjigi navedenih pravnih spomenikov navedemo, da vidijo tisti, ki se hočejo za te in take probleme zanimati, zakaj vse gre. V poštev prihajajo simboli, ki se nosijo kot orožje, obleka, orodje in kažejo na gotovo oblast (pri nas ustoličenje županov, starejšin ljudskih sodišč), dalje mesta sojenja, sodni kamni, mize, sohe, stoli, sodne lipe in lope, hiše, mesta za razglaševanje odredb, orodje v isti namen, tržišča, uradni prostori, hiše (lik zgradbe). Veliko poglavje zase tvori vse, kar je s kaznovanjem v zvezi, n. pr. kamni, znamenja kot sprava za storjene zločine, preostali deli mrliča (obleka, odbit ud), mučilnice, vislice, gomile za vislice („na gavgah“). O moralnih orodjih bi se dalo tudi pri nas mnogokaj poizvedeti, o grobovih, kjer so pokopavali morilce, o „navčkih“, ki so jim oznanjali zadnjo uro. Ne samo o sramotilnih odrih, tudi o kletkah, o pripravah za pridržanje, zajetje zločin-

cev se bo dalo še marsikaj poizvedeti. Če imajo Črnogorci še danes svojski način kaznovanja s „kamnom o vratu“, lahko kažemo Slovenci na to, da so dajali zločincem krvavordeče vrečice okoli vratu. Po drugi strani še nimamo opisov, ki se nanašajo na ceste, trge in njihove pravice, poštarne štacije, gostilniška in druga znamenja obrtnih obratvališč, orodja za mere, dolžine, debeline, časa, rovaše. Mejniki, zidani, obklesani, leseni, obrezana drevesa, vodna znamenja, vse to prihaja v poštev, da se vidi, kako se lastnik zemlje bori za njo. Funk je spravil vse to v lep sestavni očrt in dal poleg klenega besednega opisa še prav lepe slike za poedine primere. Naj bi naznanilo njegove knjige vzbudilo zanimanje za vsa ta vprašanja pri naših pravnikih zlasti po deželi, ki so po svoji izobrazbi in nastrojenju v prvi vrsti sposobni in poklicani, da sodelujejo pri odkrivanju in ohranitvi slovenskih pravnih spomenikov.

Dr. Metod Dolenc.

Del Vecchio Giorgio: *Sulla comunicabilità del diritto*, Rim, 1958, 17. str. *Il problema delle fonti del diritto positivo*, Rim 1958, 21 str. *Sulla involuzione nel diritto*, Sassari 1958, 28 str. *Riforma del Codice civile e Principi generali del diritto*, Rim 1958, 10 str.

Profesor Del Vecchio je pod gornjimi naslovi izdal v obliki posebnih odtisov nekaj svojih predavanj, člankov in prispevkov za razne pomembne prilike, kakor so mednarodni kongresi, spomenice itd. Ker smo v naši reviji imeli večkrat priliko, obširno prikazati delo prof. Del Vecchia, ki je najvidnejši predstavnik sodobne pravne filozofije v Italiji, naj se sedaj omejimo samo na kratek pregled gori navedenih del. Prva razprava se tiče splošno znanega pojava, ki ga avtor imenuje „sprejemljivost“ pravnih norm, in se mnogokrat obravnava pod naslovom recepcije. Dejstvo, da prehajajo pravni instituti od enega naroda k drugemu in da se pravne norme prevzemajo in sprejemajo mnogokrat v nespremenljivi obliki, že dalj časa veže pozornost primerjalnega pravoslovja. V novejšem času se čim dalje bolj širi mnenje, da n. pr. recepcija rimskega prava nikakor ni bila nekaj izjemnega, marveč da gre za pojav, ki je značilen za pravo sploh. Historična šola, ki je bila vezana na dogmo o duhu naroda in o samorodnosti pravnega ustvarjanja, je morala smatrati vsako recepcijo za kvaren poseg v avtonomni narodov razvoj. Primerjalna pravna etnografija pa je ugotovila, da obstoji prvič neka izvirna in spontana soglasnost v idejah in pravnih ustanovah vseh narodov, torej tudi takih, pri katerih ni mogoče govoriti o vzajemnem vplivanju. Obstoji tako neka „skupna narava narodov“, kakor obstoji neka skupna človeška narava. Po drugi strani pa dokazuje ravno obseg in pogostost prevzema pravnih ustanov, da je treba opustiti stare šolske predsodke o izključno narodnem in samorodnem značaju prava.

V drugem delu obravnava avtor problem pravnih virov, ki spada med najtežja in najbolj sporna poglavja pravne teorije. Skladno s svojo naravnopravno usmerjenostjo podčrtava pisec, da obstoji v zadnji instanci sami en edinstven vir, iz katerega izvirajo vsi drugi pravni viri, in to je človeški duh v svoji svojstveni in univerzalni naravi. V tem se prof. Del Vecchio sklada tudi z nekaterimi zastopniki historične šole, n. pr. s Puchto, samo da se pri poslednjem najvišji pravni vir imenuje duh naroda, profesor Del Vecchio pa gre globlje in skuša ustanoviti tako rekoč skupna svojstva vseh narodnih „duhov“, ki naj tvorijo potem edinstveno osnovo partikularne pravotvornosti posameznih narodov, različne po več ali manj slučajnih prilikah kraja in časa. Pri obravnavanju konkretnih pozitivnih pravnih virov daje prof. Del Vecchio prvo mesto običaju, kar ustreza historičnemu razvoju. Pravotvornost posameznih članov nekega občestva se izraža v idealnih strem-

ljenjih in konkretnih hotenjih, iz soglasja in nasprotovanja posameznih zavesti nastaja nek sistem življenja, nek kompleks dejansko spoštovanih pravil, ki sicer niso abstraktno formulirani, a se v njih točno izraža prevladujoča socialna volja. Pravna fenomenologija se torej v tej prvi fazi izraža v stalnem ponavljanju nekega ravnanja ali zadržanja z zavestjo obligatornosti. Na to prvo shemo lahko navežemo drugo, ki se nanaša na spore, ki nastanejo v teku socialnega življenja. Sodna dejavnost mnogo pripomore k temu, da se norme, ki so bile tako rekoč latentne v logiki socialnega sistema, jasno formulirajo in se tako izpopolnjuje in dopolnjuje sistem že veljavnih običajnih pravil. S posredovanjem sodne prakse se tako historični proces nastanka prava pospešuje, organizira in konsolidira. Kar razlikuje in odlikuje tretjo fazo, je formulacija pravnih pravil v obliki zakonov z imperativnim značajem po posebnih organih, ki nastopajo kot zastopniki vsega občestva. Zakon predstavlja najvišjo in najbolj popolno obliko pozitivnega pravo tvorstva. Zaradi tega pa še ne smemo vseh drugih pravnih formacij, ki nastajajo in se v družbi razvijajo poleg zakona, omalovaževati. Trditev, da je veljavnost običaja odvisna samo od zakona, je sicer večinoma formalno pravilna, a končno izvira tudi zakon prav tako kakor običaj v zadnji instanci iz istega pristanka (consensus populi), ki je poslednji vir vseh norm. Stremljenje formulirati pravna pravila v obliki zakonov ima svojo najmočnejšo osnovo v globoko občuteni potrebi po pravni sigurnosti, po drugi strani pa se je treba izogibati vsaki pretirani togosti pravnih pravil, prepuščajoč sodstvu v nekih previdnih mejah prilagojevanje norm na spremenljive prilike socialnega življenja.

Tretja razprava obravnava glede na pravo pojav, ki je posebno znan v biologiji, a ga prav tako ugotavljamo tudi v socialnem življenju, da obstoji poleg napredka tudi nazadovanje, poleg evolucije tudi involucija. Pojem involucije sam ni nov, saj ga uporablja že Leibniz, ki trdi, da ne obstoji niti popolno rojstvo niti popolna smrt, marveč samo evolucija in pomnožitev, ki ju imenujemo rojstvo, ter involucija ali zmanjšanje, ki ju imenujemo smrt. Regresiven proces v socialnih pojavih se navadno izraža v počasnem odmiranju in se lahko nanaša na ves pravni red ali pa samo na nekatere institute, ki polagoma prenehajo izvrševati svojo funkcijo in izgube opravičbo svojega obstoja. Gledano iz širšega okvira zgodovine narodov in človeštva pa pomeni včasih propadanje nekega instituta ali celo vsega pravnega reda v resnici napredek, ker se umakne novim tvorbam, ki ustrezajo bolj novim življenjskim pogojem. Iz nekega višjega vidika se lahko tudi smatra, da je najvcčji pojav dekadence v človeški zgodovini, zaton grško-rimske civilizacije, v katerem so izginile visoko razvite oblike socialnega življenja na obalah severne Afrike, vendar v nekem smislu služil napredku, ker so kasneje drugi nastopili dediščino in se nakopičeni zakladi kulture niso povsem izgubili, marveč je bil omogočen nov vzgon človeške omike. Po lepi Mazzinijevi prispodobitvi so vsi narodi tako rekoč delavci v ogromni delavnici človeštva, delovno orodje, ki po opravljenem delu lahko izginejo in zapustijo sadove svojega dela človeški vrsti. Pri proučevanju pojavov nazadovanja ali dekadence je treba torej po mnenju prof. Del Vecchia upoštevati to, kar imenuje Kant prikriti namen narave, ki vodi človeštvo tako rekoč po ovinkih in stanjih, ki se vidijo nazadovanja, k višjim oblikam duhovne in materialne kulture. To seveda ne opravičuje zgodovinskega fatalizma, kajti tudi v človeški zgodovini so mogoče aberacije in deviacije, kakor nam narava prikazuje spačke in abortuse. Prof. Del Vecchio veruje, da nam zgodovina prava prikazuje, navzlic menjavanju senčnih in svetlih obdobij, vendarle neko ostvarjanje imanentnih idealov. Končno poudarja prof. Del Vecchio še visoko etično

vrednost vere v napredek. Po starem opazovanju so proroki nesreče često sami povzročitelji lastnih nesreč, obratno pa ima vera v napredek pravičnosti velik pomen za njeno uresničenje. Nazadovanje ali involucija ni nikoli poslednja beseda, dokler bo še obstajal na svetu človek, po svoji naravi zmožen neskončnosti.

Poslednja razprava se nanaša na spremembo čl. 3 italijanskega civilnega zakonika. Ta je — slično § 7 našega odz. — določal, da naj se primer, ki se ne da odločiti po točnem predpisu zakona, reši glede na predpise, ki urejajo slične primere ali podobna področja. Če ostane primer še vedno dvomljiv, pa ga je treba odločiti po splošnih principih prava. Medtem ko se je naš § 7 skliceval na naravna pravna načela, se je italijanski civilni zakonik iz leta 1865. odločil za splošna pravna načela, v bistvu pa ni bilo razlike, kajti tudi naravna pravna načela ne pomenijo v resnici drugega kakor najvišje principe pravnega reda, vprašanje pa, ali so ti principi po naravi ali pa abstrahirani iz pozitivnega pravnega reda, je izključno spoznavno in spada v filozofijo ter je kot tako brez pomena za praktično reševanje konkretnih sporov. Novi italijanski civilni zakonik pa je nadomestil „splošne pravne principe“ s „splošnimi principi pravnega reda države“. Še preden je obveljalo to končno besedilo, pa je zakonski načrt predlagal besedilo „po splošnih principih veljavnega prava“. Proti temu besedilu načrta je naperjen spis prof. Del Vecchia, ki skuša opravičiti staro besedilo civilnega zakonika. Čeprav je njegovo prizadevanje ostalo brezuspešno, se nam vendar zdi umestno, da opozarjamo na njegova izvajanja, ki so važna bolj za teorijo prava kakor za praktično pravoslovje, kajti v sodstvu gotovo ne bo opaziti razlik zaradi spremenjene formulacije. Iz poročila justičnega ministra kralju glede spremenjene formulacije izhajajo, da je z besedami „pravni red države“ treba razumeti ne samo vse norme in institucije veljavnega pozitivnega prava, marveč tudi legislativno orientacijo in vso nacionalno in znanstveno tradicijo Italije z rimskim in obćim pravom. Ta široko pojmovani javni in privatni red države z vso historično tradicijo bo dal razlagalcu vse potrebne elemente, da poišče ustrezno regulativno normo, ki bi se ne dala izvajati neposredno iz veljavnih zakonskih besedil. Zagovarjanje starega besedila pa utemeljuje prof. Del Vecchio s tem, da je vsako pozitivno pravo le svojstven izraz univerzalnih potreb človeške narave, torej samo specifikacija nečesa globljega in splošnejšega. Kjer pa partikularne formulacije ne zadoščajo, tam se je treba zateči k samim koreninam, ki so skupne vsem sistemom. Eden je človeški razum, eden je torej njegov princip in ena je logika prava. Prav to, kar so stari pojmovali pod naturalis ratio, pa se izraža po mnenju prof. Del Vecchia v formuli „Splošni principi prava“. Glede na večne zakone duha in svojstveno strukturo razuma, v kateri se izraža osnovna enotnost vsega človeškega, je treba po mnenju avtorja priznati, da je stara formulacija bolj ustrezna, ker sega globlje, k samim virom, iz katerih izvira pravo vselej in povsod, kakor nova, v kateri se odraža že omejitev in specifikacija univerzalne ideje naravnega prava.

Boris Furlan.

Dr. Blagojević Borislav T.: „Posebni deo obligacionog prava. Ugovori, jednostrani pravni poslovi, gradjanskopravni delikti“; Beograd. Geca Kon. 1939. Str. 323.

Avtor, znani plodni pisec ne le na področju državlanskega, ampak tudi pravnega prava, je izdal pod gori navedenim naslovom posebni del srbijanskega obligacijskega prava, ki ga je ondotna književnost doslej pogrešala (kakor ga pogreša naša). Avtor, ki je univ. docent na pravni fakulteti v Subotici, je namenil knjigo v prvi vrsti svojim slušateljem. Ker pa razpravlja vso snov, zlasti pogodbene tipe (str. 11 do

246) zelo obširno ter navaja nešteto praktičnih primerov, bo njegovo delo dobro služilo tudi praksi. Vzporejajoč določbe srb. gradj. zak. ponovno z določbami modernih zakonodaj in z onimi Osnutka jgsl. državl. zak. (1934 l.), bo nudilo polno koristi tudi slovenskemu bralcu.

Nenavadna je na knjigi avtorjeva trodelitev obligacij na one: iz pogodb, iz enostranskih pravnih poslov in iz nedopustnih dejanj. V drugo kategorijo, med obligacije iz enostranskih pravnih poslov, uvršča avtor: javno obljubo, nezvano poslovodstvo in neopravičeno obogatitev. Res je sicer, da izvirajo poleg obligacije iz javne obljube (in izdaje vrednostnih papirjev) tudi obligacije iz nezvanega poslovodstva in neopravičene obogatitve enostranskim pravnim poslom (dasi zadnje često golim dejstvom); a če bi bil ta vidik merodajen in primeren za kategorizacijo obligacij, potem bi spadale v avtorjevo drugo skupino tudi vse obligacije iz deliktov! Pravilnejša je trodelitev našega § 859 odz. nov. na obligacije: ex lege, iz pravnega posla (enostranskega ali pogodbe) in na one „iz utrpljene poškodbe“. K zadnjim se štejejo vse obligacije odškodninskega značaja, ne le ex delicto in quasidelicto, ampak tudi ostale ex variis causarum figuris, med njimi gestijske in obogatitvene (glede na njih odškodninski značaj priporočam zanje na drugem mestu naziv „reparacijske“).

Pogodbene tipe razvršča avtor, kakor običajno, na pogodbe: a) o odsvojitvi stvari, b) o njih prepustitvi proti vračilu, c) o delu, kamor šteje, pravilno, poleg službene in delovršne (podjetniške) pogodbe tudi čuvalno (hranbeno) in pooblastilno, č) na družbeno in d) na pogodbe na srečo. Med pogodbami o delu bi bila avtorjeva knjiga, ki ni gol komentar, lahko omenila še mešetarsko in založniško pogodbo, dasi po gradj. zak. še nista urejeni (mešetarska tudi ne po odz.). Škoda dalje, da je knjiga opustila opis tzv. akcesornih pogodb (III. dela 1. do 3. pogl. v gradj. zak. in odz.). Še bolj pogršam v civilnodeliktnem pravu tolmačenje več deliktov, quasideliktov in reparacijskih dejanskih stanov, ki nam jih je ustvarila naša skupna jgsl. zakonodaja in so zanimivi zaradi svoje moderne vsebine: V mislih imam odškodninske zahtevke iz kršitve intelektualne in industrijske svojine, iz nelojalne tekme, iz kršitve službenih dolžnosti in zlasti za gospodarstvo važne in vse premalo znane izpodbijalne zahtevke (v stečaju in izven njega).

Svoja pota hodi avtor ob razlikovanju med pogodbami realnega in konsensualnega značaja in ob presojanju potrebe tega razlikovanja. Ko opisuje posodbeno p. (ugovor o posluži), trdi na spodaj navedenih straneh: „Ugovor o posluži je realan ugovor... Pored ugovora o posluži u realne ugovore dolaze još i ugovor o zajmu i ugovor o ostavi. To je, pak, shvatanje danas neopravdano, tako da podela na konsensualne i realne ugovore nema stvarnog razloga. Otuda noviji zakonici odbacuju instituciju realnih ugovora npr. švajcarski“ (str. 106). „Medjutim ugovor o posluži je realan ugovor, te je za njegovo zaključenje potrebna i određena forma u vidu predaje objekta usluge poslugo-primcu“ (str. 108). „Za perfektnost ugovora potrebna je i predaja objekta usluge kao posebna bitna forma zaključenja“ (str. 111). — Ob opisu posojilne pogodbe nadaljuje avtor o istem vprašanju: „Pitanje da li je ugovor o zajmu realan ili konsensualan ugovor je danas predmet najvećeg spora... U našoj literaturi ugovor o zajmu je uvek smatran kao realan ugovor. Medjutim, ovakvo gledište, bar kao jedino i- u pogledu alternative: realni ili konsensualni ugovor, zavisi od toga da-li se ovaj ugovor javlja kao pravni posao sa naknadom ili kao bes-

platan. Zajam kao besplatan ugovor... realan je ugovor. Obrnuto, zajam kao pravni posao sa naknadom... konsensualan je ugovor" (str. 119). „Ugovor o zajmu može biti kako realan tako i konsensualan ugovor" (str. 130). — Od teh izvajanj pristajam le na dejstvo, da sta švic. in polj. oblig. zak. odpravila razlikovanje med real. in kons. pogodbami in da poznata le še zadnje. Kaj bistveno koristnega pa s tem nista dosegla, ker sta morala ono clausulo rebus sic stantibus in oni rok za sklenitev dokončne pogodbe, ki slabita po našem § 956 odz. nastanek realnih pogodb, posebej uzakoniti (gl. čl. 315—316 švic. ozir. 452—453 polj.).

V pravu pooblastilne pogodbe je hvale vredno, da se je avtor lotil nerešenega vprašanja, kako vpliva izguba pooblastiteljeve poslovne sposobnosti na obstoj pogodbenega razmerja. Avtorjeva rešitev (na str. 191) se glasi: „Punomočnik je alter ego vlastodavca i prema tome punovažnost njegovog delanja biva pod predpostavkom da i na strani vlastodavca postoji, za sve vreme trajanja punomoćstva, sposobnost za samostalno preduzimanje tih poslova. Otuda avtomatska odn. mehanička zavisnost izmedju obima poslovne sposobnosti vlastodavca i punovažnosti punomoćstva. Svaka promena na strani poslovne sposobnosti vlastodavca, koja bi se pojavljivala kao ukidanje odn. smanjenje ove sposobnosti, izaziva avtomatski i ukidanje odn. smanjenje važenja i obima punomoćstva izdatog od strane toga vlastodavca u vreme pune odn. jače poslovne sposobnosti". Ta avtorjeva rešitev se zdi preapodiktična; zlasti ni morem pristati na njeno uvodno utemeljevanje. Avtorjeva rešitev tudi ne ustreza svrhi določbe, ki nam manjka zaenkrat tako v odz., kakor v gradj. zak. Če postane pooblastitelj poslovno nesposoben, je pooblaščenčeve pomoči še bolj potreben, nego pred zgubo poslovne sposobnosti. Ako postavljeni mu kurator (pomočnik) ni zadovoljen s pooblaščenčevim delovanjem, mu more pooblastilo vsak čas odtegniti. Zato sta uzakonila § 672 nem. d. z. in čl. 514 polj. obl. zak. vprav nasprotno rešitev, nego jo predlaga avtor (namreč, da ostane izguba pooblastiteljeve posl. sposobnosti brez vpliva na nadaljnji obstoj pooblastilnega razmerja). Priznavam pa, da tvorim vprašanje v doktrini nerešen problem, in da uzakonjuje avtorjevo rešitev čl. 405 švic. obl. zak.

V pravu kupoprodajne pogodbe se slika (na str. 16) tzv. gotovinski kup („piačni") netočno kot ona kupoprodajna pogodba, pri kateri časovno koincidirata njena sklenitev in izpolnitev. Za gotovinski kup se zahteva več: da je veljavnost sklenitve pogojena od njene takojšnje izpolnitve (plačila kupnine) tako, da gotovinski kup brez takojšnjega plačila ne velja za sklenjen, in lastnina kljub izročitvi ne prehaja na kupeca.

V civilnodeliktnem pravu je nadpisan eden paragrafov, ki se bavijo s predpostavkami splošnega delikta (§ 39) s „protipravno oštećenje"; ta nadpis vodi k nejasnostim. Predpostavke splošnega delikta so: protipravno dejanje (ali nehanje), škoda, vzročna vez med dejanjem in škodo, ter krivda. Škoda (poškodba) je vedno protipravna, razen če je povzročijo prirodni elementi, ki jih človeški pravni red ne obvladuje.

Naj teh par, mimogrede nabranih opomb k avtorjevi knjigi ne zmanjša njene uvodoma poudarjene velike vrednosti in koristi. Moje opombe so, nasprotno, dokaz, da se avtor ni ognil nobenemu še obstoječih sporov in dvomov; z druge strani, da imamo take spore, dvome in probleme tudi še na tem najbolj praktičiranem in razvitem pravnem polju.

St. Lapajne.

Zbornik znanstvenih razprav. XVI. letnik 1939—40. Izdaja profesorski zbor juridične fakultete v Ljubljani, 1940. Str. 514.

Letos je izšel XVI. letnik Zbornika znanstvenih razprav, ki prinaša na 514 straneh 9 tehtnih razprav iz različnih področij pravne vede. Na prvem mestu je razprava prof. dr. Bilimoviča pod naslovom „Jugoslovanske železnice v preteklem 20-letju“, kjer pisec priobčuje statistične in druge podatke o omrežju, voznem parku, osebnju, potniškem in blagovnem prometu, o finančnih uspehih in o nezgodah pri naših železnicah; prikazuje razvoj naših železnic in dokazuje, da se je v zadnjih 10 letih pod vplivom svetovne krize in velike gospodarske depresije ta razvoj zaustavil ter prihaja do zaključka, da so naše železnice potrebne velikih reform. — Prof. dr. Dolenc obravnava v svoji razpravi „Pravnozgodovinska študija o prisegi pri Slovencih“ razvoj prisega pri Slovencih od zgodovinske dobe zaklinjanja, ki je poganškega izvora in od predkrščanske rote, ki je germanskopravnega porekla, do prisega po pokristjanjenju; pri tem pisec opisuje razne kategorije priseg in zlasti izčrpno razne vrste priseg, ki so se prisegale pri slovenskih ljudskih sodiščih. Na koncu pripominja, da so Slovenci ohranili svojo miselnost, da je prisega čin sakralne narave ter da slovenskemu preprostemu ljudstvu iz poganstva prevzeti element v besedilu kazenskopravne prisega, da prisega tudi pri svetnih dobrinah, pač ne prihaja jasno do zavesti. — Prof. dr. Lapajne v svoji razpravi „Načrt pooblastilno- in poverilno pravnih določb za jugoslovanski državljanski (obligacijski) zakonik“ zastopa stališče, da je glede na potrebe praktičnega življenja treba razlikovati med „čistimi“ mandati in „čistimi“ pooblastili in predlaga, da bi se v našem bodočem unif. državljskem zakoniku uzakonile posebej določbe za (pogodbeno) pooblastilo in posebej one za poverilno (mandatno) pogodbo ter naj bi se v to svrhu za pooblastilno-pravne določbe otvorila nova skupina določb v splošnem delu obligacijskega prava, dočim naj ostanejo določbe o poverilnem pravu na starem mestu pooblastilne pogodbe. — V razpravi „Vračunljivost, krivda in nevarnost“ obravnava prof. Makleco v upoštevanje novejših smernic kazenskega prava pojem vračunljivosti glede na zgodovinski razvoj ter s stališča indeterminizma, zmernega determinizma, absolutnega determinizma in indiferentizma ter podaja utemeljitev kazenske odgovornosti v novi nemški in novi italijanski zakonodaji; nadalje govori o pojmu krivde in o storilčevi nevarnosti ter prihaja do zaključka, da moderno kazensko pravo ni zavrglo kriterija sposobnosti za vračunanje, da so se tudi izjalovili poskusi ekstremistov, odstraniti od kazenskega prava kriterij odgovornosti za krivdo. Pisec se tudi izjavlja proti monopolnemu in brezkompromisnemu uveljavljanju kriterija storilčeve nevarnosti, dasi ne odreja važnosti in vpliva modernizma (biologizma in sociologizma) v sodobnem kazenskem pravu. — Doc. dr. Murko obravnava v razpravi „Rodbinski oziri pri naših neposrednih davkih“ naš davčni sistem in prikazuje, kolikó se pri posameznih neposrednih davkih upošteva rodbinske razmere ter prihaja do zaključka, da pozna naša zadevna zakonodaja le malenkostne ozire na rodbinsko stanje. — V razpravi „Pripombe kranjske deželne komisije k Martinijevemu osnutku avstrijskega državljskega zakonika“ prikazuje prof. dr. Polec pravnozgodovinski pomen opomb, ki so jih oddali zastopniki sodnih in političnih instanc bivše kranjske dežele k načrtu državljskega zakonika. — Prof. dr. Spektorski j v svoji razpravi „Comte in Hegel“ dokazuje, da se kljub različnosti idej obeh velikih filozofov more najti med obema pri podrobnejši analizi nekaj podobnosti in da se zlasti približujeta glede socialnih teorij. — Prof. dr. Škerlj v razpravi „Sklic in potek

skupščine v gospodarskih zadrugah“ obravnava zadevne določbe načrta novega zakona o gospodarskih zadrugah. Pri analizi posameznih določb prihaja do zaključka, da so v glavnem jasne. — V zadnji razpravi pod naslovom: „Izseljevanje in vseljevanje z vidika mednarodnega javnega prava“ se bavi prof. dr. Tomšič z vprašanjem, kako treba urediti na pravičnejši način probleme, ki nastajajo z izseljevanjem in vseljevanjem, ter meni, da narekuje nujnost mirnega sožitja, da se glede vseh teh problemov države sporazumejo v obliki kolektivne mednarodne pogodbe. — Vsaki razpravi je na koncu dodan kratek resumé v francoskem, odn. nemškem jeziku.

Dr. Lučovnik.

Dr. Živanović Toma: Osnovni problemi Krivičnog i Gradjanskog procesnog prava (postupka). I. odeljak. Srpska kraljevska Akademija — Glas CLXXXIV. Beograd. 1940. Str. 70.

Znani kazenskoopravni pisatelj in profesor T. Živanović je izdal prvi zvezek novega dela, v katerem skuša najti skupne temelje kazenskega in civilnopravnega postopka in se dokopati v procesu do osnovnih problemov procesnopravne vede. Kakor pravi, se je posla lotil, ker so procesualisti te probleme doslej zanemarjali in postali tako krivi znanstvene nepopolnosti te vede, revizija pa bi dovedla do sintetične (bipartitske in personalistične) konstrukcije procesnih naukov.

Navedeni očitek je samo deloma osnovan. Utemeljen je v toliko, ker si je prizadevala večina procesualistov prikazati gradnjo procesa v njegovi organski rasti iz dejanskega dogajanja, saj si je mogla samo tako obetati razumevanje pri nepoučenih in onih, ki bi želeli dobiti v knjigi informacije brez posebne zamude. Gotovo je zaradi tega trpela več ali manj čista in iz najvišjih vidikov izpeljana abstraktna sistematika. Na drugi strani pa je pripomniti, da se je mnogo pisateljev ukvarjalo najti pravo sistematiko za procesno pravo in da je Nemeč Sauer, citira ga tudi pisatelj, napisal malo manj kot 1000 strani obsežno knjigo o skupnih osnovah kazenskega in civilnega procesnega prava. V njej se pa ne omejuje zgolj na temeljne probleme, ampak skuša zajeti sploh vse pravdo dogajanje. Res pa je, da v sistematiki procesnega prava niso bile še odkrite takšne splošno priznane skupine, kakor jih poznamo n. pr. pri zasebnem materialnem pravu že dolgo časa. Pa tudi te se s spremenjenim naziranjem o državi in pravu menjavajo, kakor vidimo to prav dandanašnji čas.

Pisatelj se bavi predvsem s pojmom obeh procesnih prav, definira enega kakor drugega najpoprej v nepravem, objektivnem smislu kot skupino pravnih predpisov, ki urejuje na eni strani postopanje za dósego postavljenega cilja (ugotovitve in izvršitve zahtevka) in na drugi strani izvrševalce, subjekte teh dejanj. Koj nato podaja še definicijo postopka v pravem ali subjektivnem smislu kot niz določnih pravnih dejanj, ki jih opravljajo pravdni subjekti. Če je pisatelj pri tem zapustil induktivno metodo raziskavanja, ki jo je uvodoma sam označil za edino znanstveno, in postavil na čelo pojem procesa ter izločil iz konstrukcije tega njegove elemente, se mu to ne more šteti v slabo, kajti proces res ni nič drugega kakor zaporedno delovanje pravnih subjektov. Nato razpravlja o delitvi in naravi pravnih predpisov v zasebnem pravu sploh in o možnostih uporabe teh pravnih kriterijev v procesnem pravu. Odklanjajoč Goldschmidtovo naziranje o postopku kot pravnem stanju sprejema istega kot pravno razmerje. To mu pomenja skupino pravnih dejanj pravnih subjektov, ki se z opravljanjem dejanj neprekinjeno razvija, ostane pa navzlic temu skupnost, ker so njegovi sestavni deli povezani zaradi enotnosti njihov cilja v enoto (juristična definicija postopka). V pravnem razmerju mu pomenjajo pravdna dejanja deloma izvrševanje pravic, deloma izpolnjevanje

dolžnosti. Splošna tožiteljeva pravica je t. zv. pravosodni zahtev (Anspruch auf Rechtspflege ali Justizanspruch), na podstavi katerega sme začeti pravdo. Tej pravici odgovarja splošna dolžnost sodišča proti tožilecu na izvrševanje pravosodstva. S tem odklanja Živanović sicer teorijo o zahtevku na pravno zaščito, ne prinaša pa dokazov za obstoj dolžnosti na strani sodišča in pravice na tožilčevi strani, kajti omejenjena dolžnost in t. zv. pravica obstojita sicer, a že pred procesom in tudi brez tega ter potekata prav zaradi tega iz državnega in ne procesnega prava. Na toženčevi strani navaja kot splošno dolžnost njegovo dolžnost spustiti se v pravdo in prevzeti vlogo kot toženec. Ta dolžnost mu ne pomenja obveznosti, opravljati kaka dejanja, ampak samo dolžnost trpeti začeto pravdo. S tem je oropana vsake procesualne vsebine in nikakor ni ovrženo naziranje tistih procesualistov, ki trdijo, da v pravnem razmerju stranke nimajo ne tipičnih pravic ne podobnih dolžnosti, ki bi jih postavili lahko ob bok onim na področju materialnega prava, ampak samo procesualna bremena. Drugih pravic in dolžnosti pa Živanović v tem prvem zvezku ne navaja. Njegova na Birkmeyerja naslonjena opomba, da gre za dolžnost povsod, kadar sledi opustitvi pravnega dejanja izsilitev istega, za pravico pa le, kadar je posledica iste prekluzija ali morda tudi še drugačna škoda, situacije ne reši, ker ne pove, kdaj je po pozitivnem pravu dopustno, izsiliti od ene ali druge stranke kako pravdo dejanje.

Ko je tako obeležil bistvo postopka, se obrača k osnovnim problemom tega, da bi jih razčistil in odpravil današnjo nedovršenost procesualne vede. Popolnost bi se dala po pisateljevem mnenju doseči samo, če bi se obravnavala oba osnovna, tipična problema v ločenem in sicer splošnem delu sistema o kazenskem in civilnem pravnem postopku. To sta pravdo dejanje in pravnih subjekt, obe avtonomni, drugo od drugega neodvisni bitji postopka. Neodvisni zaradi tega, ker bi se smatral sicer izvrševalec t. j. pravni subjekt kot sestavni del svojega dejanja, to pa nasprotuje stvarnosti. Pa tudi radi tega, ker bi se moralo pojmovati sicer pravdo dejanje objektivno-subjektivno, torej označevati kot zavestno dejanje. To pa ni, čeprav se splošno res pojmuje tako.

Kar se tiče pravnega dejanja samega, ki utegne biti v pravnem pogledu ali pozitivno ali negativno (opustitev), je to prostovoljno zadržanje pravnega subjekta. Poudarek je pri tem samo na zadržanju, nikakor pa ne na posledicah dejanja, kajti procesni pravni učinki pravnega dejanja nastopijo vselej, najsi jih je izvršilec hotel ali ne. Vendar prostovoljnost ni element pravnega dejanja, ampak subjektivnega osnovnega bitja, t. j. pravnega subjekta.

Po vsem tem je v procesu tudi dvoje osnovnih problemov, zato je sistem procesnopravne vede dvodelen (bipartitski) ali personalistični. Obči del vsakega pravnega sistema se mora baviti s tema problemoma, a med njima ima prednost pravdo dejanje, kajti to je mogoče vselej, tudi kadar ni subjekta, ni pa mogoče narobe.

Naznanjena knjiga predstavlja samo prvi del avtorjevih izvajanj. Neznano je, kako bo pisatelj utemeljil svoje teze, h katerim je bilo postavljenih že gori par opomb. Ni izključeno, da bo nekatere stavke, ki so sporni, v drugem delu obširneje utemeljil in tako izpodbil izražene pomisleke. Zato je težko zavračati že sedaj naziranje, da so tudi opustitve pravnega dejanja (str. 62, 63), kakor ni mogoče, na podlagi dosedaj povedanega pritrđiti ali zavrniti njegovo naziranje o obstoju ali neobstoju pravic in dolžnosti v postopku. Le v enem bi pristavil svojo opombo. Ne morem se sprizniti z mislijo, da bi dajal pravnemu dejanju prednost pred pravnim subjektom. Zdi se mi prav nasprotno

res, da brez subjekta ni dejanja. Če se sklicuje Živanović v dokaz svoje trditve na pravdno dejanje, opravljeno po pravdno nesposobni osebi, in pravi, da je v takem primeru pač podano pravdno dejanje, subjekta pa ni, potem to ni točno. Pravni subjekt je tu, saj je v civilni pravdi kriterij za njegov obstoj, sposobnost biti stranka in ne pravdna sposobnost. Če je bil pa kdo fizično prisiljen, opraviti pravdno dejanje, potem je subjekt tu, pravdno dejanje pa ne šteje, ga ni. In, če je mogoče pravdno dejanje brez subjekta, potem proces ni nujno personalističen. Prav tako me ne prepričuje nadaljnji razlog, da se mora obči del pričeti s pravnim dejanjem zato, ker se pravdna dejanja v procesu menjavajo, dočim ostanejo subjekti isti. Zdi se mi, da kaže vprav stalni element v pravdi, t. j. pravnih subjekt, najprvo prikazati.

V ostalem pa, kakor rečeno, je treba počakati drugega, zaključnega dela. Obilica izraženih misli v izišlem zvezku, deloma nova razbistritev sicer znanih pojmov, ki kaže mogočen korak naprej k logični sistematiki procesnega prava, nas silijo, da čakamo z zanimanjem na nadaljnja izvajanja priznanega pisatelja.

Dr. Rudolf Sajcovic.

Dr. Bajič Stojan: Delovnopравни zbornik. Zv. IV. Zbirke zakonov v izdaji društva „Pravnik“, založba J. Blasnika nasl. Ljubljana. 1940. Str. 495.

Bibliografija giuridica internazionale. IV. Anno 1935, fasc. 6. Roma, Istituto di Studi legislativi, 1940. 685 do 806.

Dr. Dolenc Metod: Gorske bukve v izvorniku, prevodih in priredbah. Ljubljana. Akademija znanosti in umetnosti. 1940. Str. 276.

Dr. Dolenc Metod: Priseganje oddavnaj do današnjih dni. Posebni odtis iz Vodnikove pratike. Ljubljana. 1940. Str. 49—56.

Dr. Kulaš J.: Metodološki spor u savremenom krivičnom pravu. Beograd. 1940. Str. 18.

Dr. Kušej Gorazd: Glavni osnov i značaj kao i glavna načela uredbe o izborima narodnih poslanika za narodnu skupštinu. Beograd. 1940. Posebni odtis iz Službenega Glasnika“ 1940, št. 7 do 10. Str. 48.

Peritch J. M.: Le problème yougoslave. Genève. 1940. Extrait de „Voix des Peuples“. Str. 27.

Perić M. Živojin: Ustanova naglavice kod diobe u srpskom agrarnom pravu. Zagreb, 1940. Posebni otisak „Ekonomist“ št. 7—8. Str. 8.

Dr. Škerlj Milan: Upravljanje poslovima privredne zadruga. Posebni odtis iz Arhiva za pravne i društvene nauke, Beograd, 1940, str. 276—299.

Dr. Štampihar Juri: Javno dobro in zasebno pravo. Odtisk iz Službenega Glasnika ministrstva notranjih poslov št. 7 do 9, 1940. Beograd. Str. 41.

Dr. Trofenik Rudolf: Rassegna di Letteratura giuridica jugoslava. Anno 1935. Roma. 1940. Poseben odtis iz „Bibliografia Giuridica Internazionale, IV, 6. Str. 25.

Dr. Urbanc Anton: Soudeležba (samopridržaj) v jamstvenem zavarovanju. Poseben odtis iz Glasnika Udruženja aktuara Kraljevine Jugoslavije. Ljubljana. 1940. Str. 100—105.

Dr. Vogelnik Adolf: Stafistika tujcev v Jugoslaviji. Posebni odtis iz Tehnike in gospodarstva, Ljubljana. 1940. 222—235.

Članki in razprave v pravniških časopisih. Arhiv LVIII, 3: Simić V.: Krivično postopanje po tzv. lakšim krivičnim delima. Marković M.: Pojam pravnog standarda u angloameričkom pravu. Živković R.: Pojam

pomočnog osoblja po Zakonu o zaštiti radnika i naša sudska praksa. Zonjić M.: Užitek na planinama biv. evropske Turske (1489—1912). Vegner A.: Bugarska poljoprivreda na kolhoznim putovima. Pantelić M.: Kontrola cena na malo po Uredbi od 30. avgusta 1940. Smirnov M.: Sovjetsko-bugarska vazduhoplovna konvencija potpisana 11. decembra 1939 u Sofiji. Tasić Dj.: Pravna priroda prinadležnosti porodica umrlih vojvoda po Zakonu o narodnom priznanju. — **Arhiv LVIII, 4:** Marković B.: O pojmu pozitivnog prava. Kulaš J.: Metodološki spor u savremenom krivičnom pravu. Živković R.: Pojam pomočnog osoblja po Zak. o zaštiti radnika i naša sudska praksa. Krušković A.: Pojedinaac i društvo. Dukanac Lj.: Novo privredno uredjenje Jugoslavije. Tasić Dj.: Pojam dobrovoljca. — **Branic 9:** Šta hoće advokati. Vučićević A.: Jedan jubilej — dvadesetogodišnjica saveza bugarskih advokata. Debreceni A.: Jednostranim ustupom potraživanja nemože se preneti nadležnost izbranog suda, ugovorena sa ranijim vlasnikom potraživanja. — **Mjesečnik 10:** Lederer Željko: Uvod u međunarodno pravo imperijalizma. Trgovčević M.: Taksiranje molaba i priloga po zakonu o taksama. Šnajcelj Ž.: Vlasnikovo pravo raspolaganja s hipotekom obzirom na predosnovu opć. gradj. zakonika. Bazała B.: Zakonski osnov upućivanja nesavjesnih spekulanta na prinudni boravak i prinudni rad. — **Mjesečnik 11:** Smolčić V.: Pravosudje u vidu etičke misli. Frey I.: Pojam nezaračivosti. Latković B.: Suvremeni gospodarski intervencijanizam. Pederin R.: Vrijede li propisi krivič. postupnika o pravnim lijekovima i u postupku za krivična djela izvršena putem štampe? — **Pravosudje 9—10:** Ignjatović N.: Predlog za izmenu i dopunu Grpp.-a. Blagojević V.: Nasledjivanje kod zadužbina. Mirković Dj.: Postanak i pravni sastav trgovačkih društava. Dujić H.: Pogrešno tumačenje i pogrešna primena ovrhe. Zonjić M.: O prizivu protivu kontumacione presude prema Grpp. Branković S.: Izvršenje radi ubiranja ostavljavećih dugova. Jerić B.: Osnov privatnog potraživanja i njegovo ostvarivanje u krivičnom postupku. Vagner Lj.: Izazivanje prevremene smrti od strane lekara stručnjaka kod teško bolesnih ljudi. Jovančević J.: Odgovornost opština po Uredbi o suzbijanju skupoće. Tucaković M.: Pojam pozitivizma i njegova kritika. Čosić F.: Zakon o sudijama treba donesti.

Razne vesti.

Kronika društva „Pravnika“. Na podstavi spremenjenih pravil in pooblastitve s strani skupščine je društveni odbor kooptiral za odbor- nika gg. namestnika drž. tožilca dr. Lučovnika Hinka in odvetnika dr. Majarona Ferdinanda, za nadzornika gd. odvetnika dr. Skaber- neta Franceta. — V društvu sta predavala gd. dr. univ. prof. dr. Dolenc M.: „Kazenskopravna presoja podneta, naslove, pomoči in sorodnih pojmov“ (15. novembra 1940) in gd. sodnik ter priv. docent dr. Bajić S.: „O mednarodnem uradu dela“ (20. novembra 1940). — Za društvene člane so bili sprejeti gg.: Dr. Kruljc Franjo, odvetnik v Mariboru, dr. Frlan-Jernejčič Mija, odvetnica v Ljubljani, Jager Lojze, sodni pripravnik v Celju, dr. Skaberne Bronislav, sodni pripravnik v Ljubljani.

Osebnosti. Za člana pravnega oddelka Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je bil izbran univ. prof. dr. Škerlj Milan — Za rednega univerz. profesorja na vseučilišču v Ljubljani je postavljen